

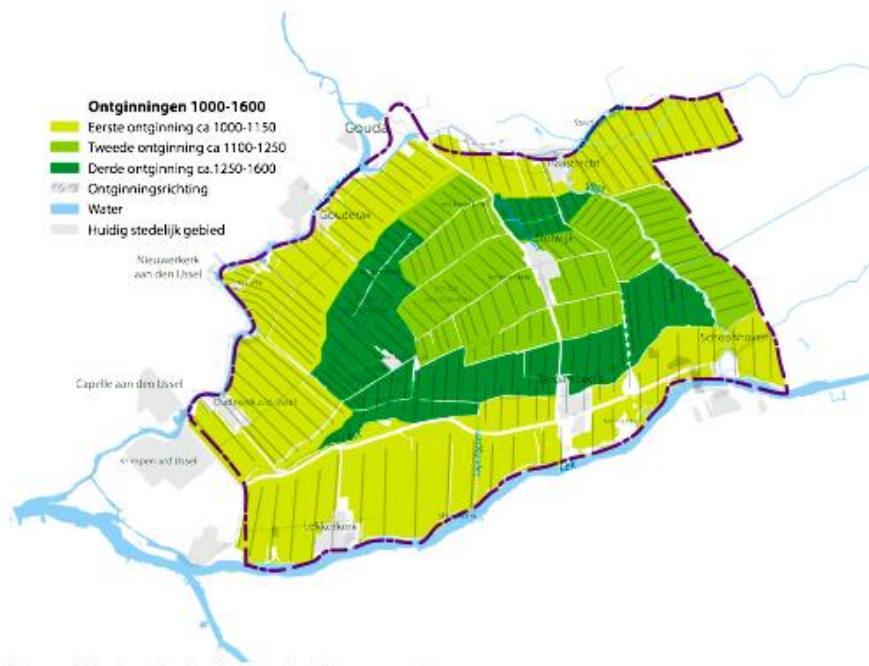
Wandelen over (bijna) duizendjarige kades: de gemeente Vlist en de Krimpenerwaard

Inleiding

TeVoet bestaat dit jaar 20 jaar. Bijna net zo lang is in de Krimpenerwaard actief aandacht gevraagd voor wandelen en actief meegedacht en meegewerkt aan nieuwe wandelmogelijkheden. Hieronder wordt beschreven hoe een regionaal, en daarbinnen een gemeentelijk wandelnetwerk tot stand kwam.

De Krimpenerwaard

De Krimpenerwaard wordt omsloten door de rivieren de Vlist, de Hollandsche IJssel en de Lek. De waard is een puur Hollands cultuurlandschap. Het is een veenweidelandschap met de daarvoor kenmerkende verkaveling, kades, weteringen, sloten en tiendwegen. Dit landschapspatroom is ontstaan tijdens de ontginningen tussen 1000 en 1600. Omdat er nooit een echte ruilverkaveling heeft plaatsgevonden is dit landschapspatroom goed bewaard gebleven.

De verschillende ontginningsfasen van de Krimpenerwaard.

In drie fasen is het bosrijke veenmoeras destijds getransformeerd tot cultuurland. Als achtergrens van een ontginningsblok werden kunstmatige waterkeringen opgeworpen, de kades. De Krimpenerwaard kent er vele: de Reekade, de Slingerkade, de Elzerkade, De Ouderkerkse Landscheiding, enz.¹ Als je de topografische kaart naast het ontginningskaartje legt dan zie je duidelijk de rol die de kades hebben gehad bij de ontginning. Ze lopen namelijk precies op de grenzen van de verschillende

¹ De namen van al deze kades zijn te vinden op de wandelkaart van de gemeente Vlist, waarover hieronder meer.

ontginningsfasen (de verschillende kleuren op de kaart). Zo kun je bijna de hele ontginningsgeschiedenis aflezen uit het kadenpatroon.

Deze kades samen vormen een prachtige basiswandelinfrastructuur. Maar tot voor kort kon je over veel ervan alleen officieus wandelen, of helemaal niet. Toen er in de jaren negentig toch een Landinrichting voor de Krimpenerwaard werd gestart, heeft TeVoet bij de Landinrichtingscommissie een plan ingediend waarin de kades de ruggengraat waren voor een wandelroutenetwerk in de Krimpenerwaard.

Na de 1ste module werd het hele proces stilgelegd. We hadden toen bereikt dat de Reekade toegankelijk was. Het Veenweidepact² zou uiteindelijk nieuwe kansen bieden. Op grond van dit pact werd een Integraal Inrichtingsplan opgesteld, waarin naast te realiseren natuurgebieden ook wandel- en fietspaden waren opgenomen. De afgelopen jaren is er hard verder gewerkt aan een wandelnetwerk voor de Krimpenerwaard. Daarin zijn nu bijna alle onverharde kades opgenomen, in totaal 25 km. Aanvankelijk was daarvan slechts 5 km open voor wandelaars. Als het netwerk helemaal is gerealiseerd komt daar dus 20 km onverhard wandelpad over kades bij. Daarvan is 16 km nu al toegankelijk; aan 4 km wordt nog gewerkt. De opening van het wandelnetwerk zal in de zomer van 2014 zijn.

Het wandelnetwerk in de gemeente Vlist

Voor de realisatie van het Vlist deel van dit wandelnetwerk was de actieve rol van de gemeente Vlist erg belangrijk. In 2007 verscheen er een oproep van de gemeente in de IJsselbode voor deelname aan een ommetjeswerkgroep. Het college wilde wandelpaden rond de kernen. Zeven inwoners meldden zich, waaronder de TeVoet vertegenwoordigers.

Het basisplan van TeVoet bewees hier goede diensten. Voorgesteld werd om de Bergvlietkade als ruggengraat te zien voor de ommetjesstructuur, omdat de kade min of meer de drie kernen Vlist, Stolwijk en Haastrecht verbindt. De Bergvlietkade is zo'n kade die als achtergrens van een ontginningsblok werd opgeworpen. Dit gebeurde tijdens de tweede ontginning, tussen 1100 en 1250. Omdat het riviertje de Vlist als ontginningsbasis werd gebruikt lopen de kavels oost-west. De eigenaren van de kavels waren ook eigenaar van het deel van de kade dat aansloot op hun perceel. De Bergvlietkade kende dan ook vele eigenaren.

De gemeente wilde de kade wel kopen van de particuliere eigenaren. In combinatie met een ecologische zone langs de Bergvliet zouden er kansen zijn voor natuur en recreatie en provinciale subsidie. Er werd gewandeld, vergaderd en ... gehandeld. Er werden bijeenkomsten met de eigenaren belegd. Dit waren 11 particulieren en Bureau Beheer Landbouwgronden voor het noordelijk deel, en het Zuid-Hollands Landschap voor het zuidelijk deel. Er werd een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd, van de kant van de agrariërs werden voorwaarden gesteld (verplaatsing wetering, wat vanwege de kosten niet doorging), en er werd een professionele onderhandelaar van de Dienst Landelijk Gebied bij betrokken. Het hele proces heeft 7 jaar in beslag genomen.

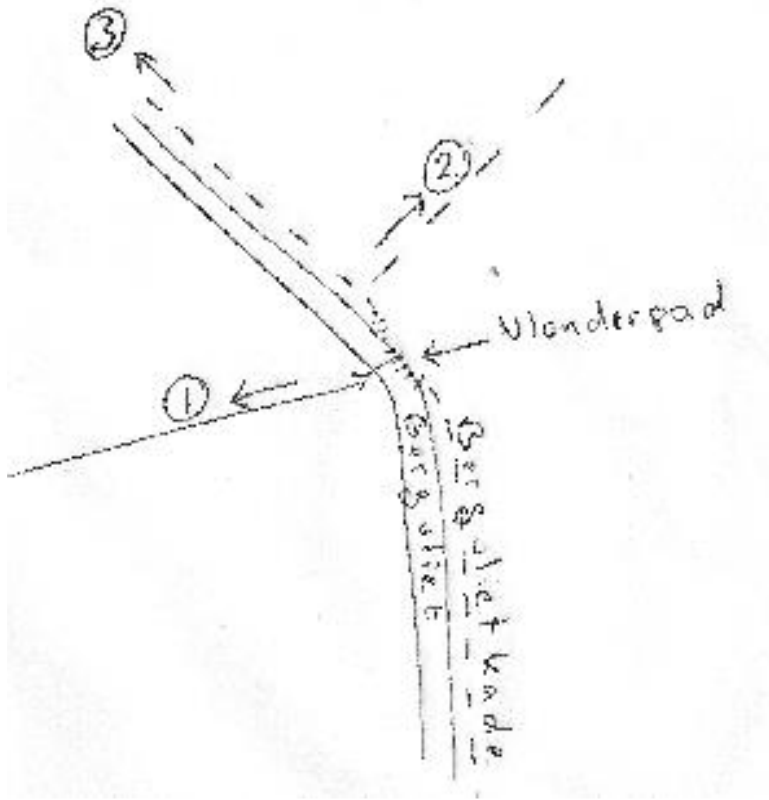
² In 2005 sloten dertien overheden en maatschappelijke organisaties een overeenkomst over de toekomst van de Krimpenerwaard: het Veenweidepact. Daarin spraken ze af samen te werken aan de ontwikkeling van het gebied.

Uiteindelijk hebben alle eigenaren op een na hun deel van de kade aan de gemeente verkocht. Maar... de ketting is zo sterk als de zwakste schakel. Er moest dus een oplossing gevonden worden voor het niet aangekochte stuk. Het lot beschikte dat dit kadestuk op zich gunstig lag. Een vlonderpad via een eilandje van het Zuid-Hollands landschap bood uitkomst.

Verbindingen naar de kernen

Om de Bergvlietkade met Stolwijk te verbinden (1) is er een brug over de Bergvliet aangelegd, die op het vlonderpad uitkomt.

Voor de verbinding richting Vlist (2) werd het historische Kraamvrouwenpad d.m.v. de boerenlandpadregeling in ere hersteld. De suggestie voor het herstel van dit pad werd in 2006 bij de opening van de Steinse Tiendweg gedaan door Mw Jongerius uit Vlist. Op een detailkaart van het Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard staat het pad met het jaartal 1732. (N.B. Op de kaart is zuid boven.)

Het Kraamvrouwenpad ("Voet Pad of Vlister Weg 1732")

Het pad liep van de Vrouwenbrug naar de Bergvliet, waar je kon worden overgezet door een veerman. Doel van het pad zou zijn geweest om de arts of vroedvrouw uit Stolwijk in staat te stellen snel naar kramende vrouwen in Vlist te gaan. Misschien was het ook een kerkepad voor inwoners van Vlist om naar de kerk in Stolwijk te gaan.

Hoe lang het voetpad heeft gefunctioneerd is onbekend. De veerman is er lang geweest. In *Voetwijzer voor Nederland 3 : 15 dagwandelingen in de Randstad* wordt een wandeling beschreven van Gouda naar Stolwijk waarin gesproken wordt over een niet-officiële veerman die je op bovengenoemde historische plek graag wil overzetten. Dit moet eind jaren 80 geweest zijn.

Het huidige Kraamvrouwenpad ligt een perceel noordelijker dan het oorspronkelijke. (Het oorspronkelijke tracé van het Kraamvrouwenpad en het niet te verwerven stukje Bergvlietkade hebben dezelfde eigenaar. Gelukkig bood Leo Kruiswijk zijn naastgelegen perceel aan.) Tot voor kort was het pad in het voorjaar, als het gras begon te groeien, nog tijdelijk zichtbaar. Op het pad groeide namelijk iets ander gras dan in de rest van het weiland, zoals op de foto te zien is.

Voor de verbinding richting Haastrecht (3) wordt in 2014 een wandelpad tussen de Korte Haastrechtse Tiendweg en de Schenkelkade aangelegd. (Zie ook de Nieuwjaarswandeling in dit nummer.) Via het Natuurgebied Bilwijk is er dan een wandelverbinding tussen Haastrecht en de Bergvlietkade.

De gemeente Vlist heeft in samenwerking met TeVoet een mooie wandelkaart gemaakt, die bij de opening van de Bergvlietkade en het Kraamvrouwenpad op 8 februari j.l. werd gepresenteerd. Hierop staat niet alleen het hier beschreven netwerk, maar alle wandelmogelijkheden in de gemeente en in de nabije omgeving. Op de kaart is onderscheid gemaakt tussen verhard en onverhard. De kaart is te downloaden van de website <http://www.vlistonderneemt.nl/toerist-in-vlist>.

Gebruikte bronnen

<http://www.zuid-holland.nl/regioprofielen>

Eeffien Huizing